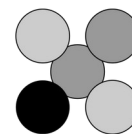

5 pilars de sostenibilitat procomú

Co-producció [1]

Versió: 1.3 | 2/2021

Llicència: Creative Commons Reconeixement Compartir Igual 3.0-es (CCBYSA)

Continguts elaborats per: femProcomuns SCCL i LabCoop SCCL

Autories: Wouter Tebbens, Guernica Facundo Vericat, David Jacovkis, David Gómez Fontanills, Mònica Garriga Miret

Aquest material formatiu és obra derivada d'altres continguts amb la mateixa llicència. Vegeu acreditació a la darrera pàgina.

Un **model de sostenibilitat** és una definició modelitzada de com funciona o es proposa que funcioni un projecte. En són elements clau la proposta de valor – productes o serveis – que es fa, per a quins perfils d'usuari, com es mobilitzen recursos, el model organitzatiu i de finançament i altres elements orientats a la sostenibilitat del projecte.

El **model dels 5 pilars de sostenibilitat procomú** s'ha definit per treballar aquests aspectes en iniciatives i projectes que resolten necessitats o articulen les relacions socials en base a l'auto-organització, autoproducció, la col·laboració i autogestió col·lectives. Poden ser projectes d'autoprovèiment de recursos i serveis, de la gestió col·lectiva de béns comuns, d'organització de les relacions socials o bé de producció col·laborativa de béns materials o immaterials que es posen en obert a disposició de qui els necessiti. En aquest material es tracta el **pilar de co-producció**.

Contingut ✓

Ens ocupem de la força de treball, de les relacions de **producció** que s'estableixen, de com s'organitza la producció en sí mateixa i de les motivacions de les persones que hi participen. Parlem d'**auto-producció col·lectiva**: la producció es fa dins d'una comunitat per part dels seus propis membres, per resoldre les pròpies necessitats i reptes. Hem entès quins individus, col·lectius i organitzacions formen aquesta comunitat i com es relacionen entre sí; hem de veure si part d'aquesta producció es fa fora de la comunitat o en altres comunitats amb les quals s'estableixen relacions, i si la producció respon només a les pròpies necessitats o es fa en obert i tothom se'n pot beneficiar. Veiem tota la força de treball humà, remunerat o voluntari, que cal mobilitzar, coordinar i posar en col·laboració.

Conceptes clau

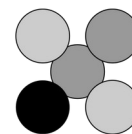
- Co-producció i producció col·laborativa
- reciprocitat i estigmèrgia
- cooperativització del treball
- producció P2P entre iguals
- intercooperació
- models de compensació
- motivació intrínseca i extrínseca
- metodologies kanban, agile

Introducció

La **co-producció comunitària** és un model de mobilització col·lectiva de la força de treball que permet resoldre reptes compartits que sovint no es poden resoldre de forma individual. Respon als mecanismes de co-governança que defineixen els objectius i organitzen les tasques, i de com es compensa el treball. **Elinor Ostrom** va explicar (1990) com s'organitza de forma sostenible la gestió del procomú tradicional. **Yochai Benkler** va identificar (2006) com les comunitats col·laboratives a internet s'organitzen per fer una producció entre iguals basada en el procomú obert. Intervenien diferents actors, organitzats de manera informal o amb entitat jurídica que defineixen la naturalesa de les relacions, basades en contribucions voluntàries, en la cooperativització del treball, la intercooperació, o en relacions de mercat (social o capitalista), de col·laboració amb l'administració pública, entre altres.

5 pilars de sostenibilitat procomú

Co-producció [2] Referències

Lectures

- Ostrom «*Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*» (1990).
- Benkler, Yochai. «*La riqueza de las redes*» (2020).
- «*Distributed Cooperative Organisation (DisCO)*»: <https://disco.coop/>
- Guerilla Translation, [https://www.guerrillatranslation.org/our-governance-model/ideos i podcasts](https://www.guerrillatranslation.org/our-governance-model/ideos-i-podcasts)
- «Libres, dignos, vivos, el poder subversivo de los comunes», Silke Helfrich y David Bollier, Icaria Editorial (2020) <https://www.freefairandalive.org/es/>

Casos d'exemple

- **Guerilla Translation.** un col·lectiu de traductores que publica amb CopyFair. Distingueixen tasques 1) productives: a) de projectes voluntaris, b) de projectes pagats, 2) reproductives. Distribueixen els ingressos en funció de les tasques realitzades.
- **Debian.** una comunitat de programari lliure que produeix un dels sistemes operatius GNU/Linux més importants. La producció és completament voluntària i no-reunerada pel projecte.
- **Wikipedia,** enciclopèdia produïda per voluntaris amb processos i sistemes que faciliten la validació i qualitat.
- **Som Mobilitat.** Cooperativa de consum. Mobilitat sostenible amb vehicles elèctrics finançats i compartits per les usuàries.

Vídeos i podcasts

- «Hay algo más necesario que el procomún?» Silke Helfrich y David Bollier <https://www.youtube.com/watch?v=IQbuZd1UEOY>
- «La nueva economía de código abierto», Yochai Benkler» https://www.ted.com/talks/yochai_benkler_the_new_open_source_economics?language=pt#t-1056582

Eines i metodologies

- **Taulers Kanban.** És un sistema en el qual es posen les tasques en columnes segons si estan pendents, s'estan fent o ja s'han fet i s'assignen i re-assignen a les persones. Hi ha programari lliure de gestió de projectes que facilita l'ús del mètode com *Phabricator*, *WeKan*, *Kanboard* o *Kanban Board*, *NextCloud Deck*.
- **Estigmèrgia.** significa col·laboració a través del medi físic. Dins de sistemes descentralitzats, tals com les colònies de formigues, els diferents components col·laboren a través de pautes o fites deixades en el medi: feromones, acumulació d'objectes o qualsevol altre tipus de canvi físic, com la temperatura.
- **Open Value Accounting, o Contribution accounting.** Els membres registren de forma transparent les seves contribucions en forma de tasques, temps, recursos i consensuen un model de redistribució dels ingressos en base a les contribucions realitzades.
- **Trinitat d'eines de comunicació.** Una comunitat oberta sovint necessita: una eina per la comunicació *asíncrona* (àgora o xat, blogs), una per la *síncrona* (trobades presencials o online en videotrobades) i una per la comunicació *estàtica* (web o repositori d'arxius).

Índex de continguts

Models de producció.....	4
Models de compensació.....	7
Estigmèrgia, transparència i metodologies per facilitar la participació en el procés productiu.....	11
Metodologies àgils i de desenvolupament obert.....	11

Models de producció

Els diferents elements que componen els projectes que treballem -programari, dissenys, documentació, dades, producte físic, serveis- es poden produir de diverses formes i sota diverses relacions:

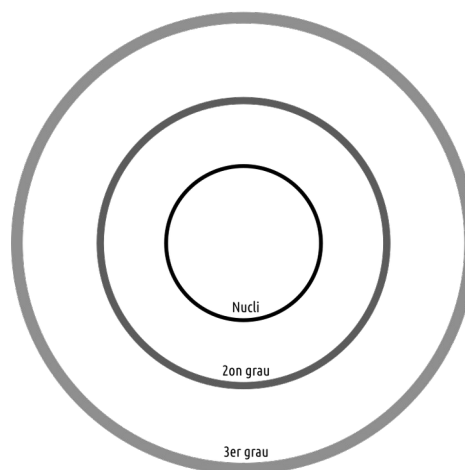
- **Intrafirma** o *inhouse*: Es produeix dins d'una empresa, habitualment sota un contracte laboral i sovint amb una estructura jeràrquica. També es pot donar dins una cooperativa, amb persones sòcies de treball amb una relació democràtica entre elles.
- **Mercat**: es contracta o compra en el mercat. Si és via una entitat de l'economia social i solidària, parlem de mercat social, però segueix basant-se en transaccions comercials, d'intercanvi monetari.
- **Producció p2p**: Les persones produeixen per voluntat pròpia i contribueixen a la comunitat amb allò que produeixen, en principi sense remuneració directa. Es pot donar, però, la combinació amb compensacions monetàries. Per exemple un desenvolupador de programari contribueix amb el seu codi a la comunitat de programari lliure i a la vegada un client el contracta i paga per instal·lar, adaptar o desenvolupar a mida sobre el mateix codi. Aquesta última part es fa sota un contracte mercantil o laboral.
- **Intercooperació**: Es dona especialment en el món cooperatiu en forma d'aliances on es poden veure combinacions de producció mercantil amb producció entre iguals. Consisteix a crear vincles en xarxa per construir mercat social més enllà de la relació estricta entre client i proveïdor, sense buscar el cost mínim sinó una relació justa entre les parts. És a dir, no es tracta solament d'una col·laboració sinó d'un procés de construcció conjunta de relacions econòmiques cooperatives, des d'una perspectiva de transformació social.

- **Intercanvi mercantil vs. contribucions voluntàries:** Podem distingir entre plataformes on hi ha transacció econòmica en els serveis o productes que es generen i d'altres que no són transaccionals sinó que es basen en contribucions voluntàries. La transacció econòmica situa l'activitat en el mercat i fa que les regulacions pertinents siguin de compliment obligatori. La contribució voluntària no situa, necessàriament, la transacció en el mateix marc regulador. Per això és molt diferent una plataforma de *Couchsurfing*, de la qual pots ser membre, pagar una quota periòdica i/o fer donacions per sostenir-la, i un AirBnB, on es cobren les transaccions que els seus membres fan a través de la plataforma. Mentre que el primer cas se situa en l'associacionisme i al marge de les regulacions de turisme, el segon s'ha de regir per aquestes regulacions i té obligacions fiscals.

En un projecte podem distingir diferents **grups d'actors o comunitats clau**, que per simplificar -com veiem en el **Pilar Central**- agrupem en tres cercles:

l'equip impulsor, el cercle de col·laboradores, i el cercle «tota la comunitat, incloent les usuàries/cli-ents/consumidores». Cada un d'aquests grups pot establir diferents vincles i models de producció. Per exemple, es pot plantejar que les participants en l'**equip impulsor** inicialment no reben cap retribució per la seva feina, amb la perspectiva que a curt o mig termini generaran una retribució de forma estable (en forma de salari o bestreta) per la seva dedicació, mentre que les **col·laboradores** del segon cercle (expertes, especialistes, per acompanyar i as-

essorar el nucli impulsor, assegurar la qualitat, la profunditat, els valors,... del projecte) poden rebre una retribució, puntualment, per encàrrecs concrets mitjançant contractes mercantils.

En alguns casos, com ara la Wikipedia, s'estableixen regles que fan que la majoria dels col·laboradors siguin voluntaris. El grau d'implicació d'aquests voluntaris mostra una gran variació, i es pot descriure de forma prou aproximada fent servir el model dels tres cercles que hem introduït:

- Un número elevat d'usuàries que fan contribucions menors, com ara petites edicions, donatius puntuals o el propi ús de la plataforma. En el cas de Wikipedia, la comunitat global formada per tots els usuaris.
- Un grup més reduït de persones que s'impliquen moderadament: fan edicions quan troben un error, tradueixen articles, promouen l'ús de la plataforma. Aproximadament un 0,3% dels usuaris registrats de Wikipedia fan com a mínim una edició al mes, el que abans anomenàvem el cercle de col·laboradores.

- Finalment, una fracció de les anteriors formen l'equip més actiu (equivalent al nucli impulsor de l'esquema), potser una per cada cent col·laboradores. Es tracta de persones que contribueixen contingut i participen activament a les discussions de molts articles, que s'impliquen en la governança de la comunitat, que en definitiva hi contribueixen una part significativa del seu temps.

Aquest tipus de distribució es coneix com **llei de potències** o *distribució de cua llarga*. Hi ha una petita fracció de la comunitat que està molt implicada i és responsable d'una gran part de la producció. Perquè la resta de la comunitat hi pugui participar, és necessari que es compleixin una sèrie de condicions, però la més important és que l'esforç necessari per fer una petita contribució sigui molt baix. Per tant, si volem potenciar aquest tipus de contribucions a la producció, hem de pensar en com facilitar-les.

Per cadascun d'aquests grups volem entendre bé les **motivacions** de les persones que impulsen, col·laboren i fan feina productiva pel projecte. En aquest sentit és important de distingir entre les diverses motivacions que poden tenir, des de la motivació *extrínseca* de «guanyar diners» a motivacions *intrínseques* com aprendre, ajudar a la comunitat, millorar el currículum, resoldre reptes difícils i rellevants, pertànyer a una comunitat i passar-ho bé. Un cas força ben estudiat és el de les motivacions dels desenvolupadors de programari lliure: molts d'ells contribueixen als seus projectes com a part de la seva feina, però molts altres ho fan en el seu temps lliure pels motius diversos ja esmentats. Alguns d'aquests motius són clarament *intrínsecs* (per exemple gaudir resolent problemes complexos) però d'altres poden ser el que s'anomena motius *extrínsecs internalitzats*: motivacions inicialment extrínseques que esdevenen intrínseques. Per exemple, el reconeixement d'altres desenvolupadors és actualment molt valorat per les empreses, però en molts casos adquireix valor per si mateix.

Si bé és cert que vivim en una economia de mercat on moltes de les necessitats de les persones es cobreixen a canvi d'una transacció econòmica, també és cert que moltes persones estan disposades a contribuir a causes justes, i com deia Ostrom (1990) quan es creen les condicions adequades, les persones deixen de banda els seus interessos individuals a curt termini i cooperen en interès del procomú, a llarg termini. Així, els projectes procomuns es caracteritzen per una missió compartida amb un sistema de recursos que beneficia tota la comunitat. Per això, a diferència del que sovint passa en els projectes mercantilistes i amb afany de lucre, contribuir amb la nostra producció sense intercanvi econòmic directe, és més plausible en els projectes procomuns.

Models de compensació

El pilar de producció s'enfoca a la motivació, organització i compensació de la «força de treball», la part «laboral», entesa en un sentit ampli, del model de sostenibilitat. Un repte important és trobar un marc de compensació just, que tingui en compte els diferents participants en la producció de la iniciativa i que alhora no tingui un cost de manteniment per sobre de la capacitat de mobilitzar recursos.

Hi ha diferents models de compensació possibles. Per exemple es pot retribuir per hores, per fita concreta (per encàrrec) o per diferents indicadors relacionats amb un projecte. Es pot treballar amb tarifes fixes o variables, seguint un registre d'ingressos i contribucions. I el marc de tarifes i compensacions es pot mantenir privat o bé compartir en obert la informació, tal com veiem en treballar el **Pilar de Compartir coneixement**.

Un tipus de comptabilitat que es fa servir en alguns projectes és l'*Open Value Accounting* o *Contribution Accounting*. Es tracta d'un registre de les contribucions, tant en diners com en materials o en tasques que els participants aporten a un projecte. En funció de les tasques (o hores) i materials aportades, un participant va acumulant drets de compensació dels ingressos actuals i/o futurs. Un dels primers projectes que va conceptualitzar aquest mètode comptable és Sensorica (sensorica.co), una comunitat oberta de disseny obert de sensors. Les persones que aporten temps d'I+D i tasques productives que registren en el sistema. Els ingressos que es van generant es divideixen sobre aquestes contribuïdores de manera que ningú se n'aprofita i rebí més que els altres i ningú se senti menystingut si marxa del projecte després d'haver fet una contribució rellevant en una primera fase quan encara no es generaven ingressos.

Com veiem en treballar el **Pilar de la Governança**, en el món cooperatiu és habitual, sobretot en cooperatives petites, que totes les sòcies de treball amb el mateix tipus de jornada tinguin la mateixa compensació, independentment de la feina que facin. La iniciativa de Guerrilla Translation, explica una proposta de compensacions per treballs de cures, tant referits al treball reproductiu, imprescindible per mantenir i fer possible l'activitat de l'entitat, al benestar del propi col·lectiu (mentorització, suport mutu, etc.), i a l'àmbit personal¹.

En termes generals, per fer sostenible la nostra iniciativa hem de tenir molt clares les activitats que desenvoluparem, i definir-les per diferents tipologies o categories. Cal buscar una manera d'estandaritzar allò que produïm per poder-ne identificar els costos i els beneficis, de manera que sigui el més fàcil possible d'entendre i administrar.

A continuació exposem alguns exemples reals de models de compensació en comunitats amb una orientació cap el procomú:

Som Mobilitat

És una cooperativa de consum sense ànim de lucre. El seu àmbit de treball és la mobilitat sostenible. La seva principal activitat és la gestió de vehicles elèctrics finançats i compartits per les persones sòcies.

Hi ha l'acord que quan la cooperativa arribi al punt d'equilibri de sosteniment per les aportacions dels socis, el 85% dels ingressos generats per cada vehicle (després de cobrir les despeses de compra) es destinaran al grup local de sòcies que en va impulsar la compra, perquè gestionin el cotxe, impulsin la compra de nous vehicles i sostinguin les despeses del punt de càrrega².

1 https://wiki.guerrillamediacollective.org/index.php/What_is_Care_Work%3F

2 <https://www.sommobilitat.coop/wp-content/uploads/2018/04/Compra-cotxes-grups-locales.pdf>

Algunes tasques, com ara la cura quotidiana dels vehicles, les realitzen els anomenats «socis referents» a canvi de temps de mobilitat.

Open Desk

Es tracta d'una plataforma que connecta dissenyadors de mobles amb fabricants/makers i compradors. Permet buscar el fabricant més proper al comprador per al disseny escollit. Els fabricants obtenen de la plataforma els dissenys per la fabricació digital. Els ingressos es distribueixen entre el fabricant, els dissenyadors i una comissió per sostenir la plataforma. Tots els dissenys es publiquen sota llicències que permeten la seva descàrrega per a usos no comercials.

Stocksy

És una cooperativa d'artistes gràfics. Ofereix un catàleg d'imatges i vídeos, els clients poden pagar per obtenir una llicència d'ús per *regalies*. Entre un 50% i un 75% dels ingressos, dependent del tipus de llicència, van directament a les artistes.

TTNCat

Es tracta d'una comunitat que té l'objectiu de construir una xarxa comunitària per l'Internet de les Coses a Catalunya. La xarxa és oberta a tothom, per connectar-s'hi i per formar-ne part.

Encara està buscant un model estable de sostenibilitat, ha passat per diferents fases:

Fase I (2015-2017). Sense diners, amb trobades bimensuals per connectar persones interessades, crear massa social, definir la missió compartida i el projecte.

Fase II (2018) Finançament públic amb un projecte *Impulsem* (50k), més un 20% aportat per padrines. Va funcionar amb pressupost obert i trobades obertes dos cops al mes, assignant tasques i compensacions de forma assembleària. Posada en marxa de la xarxa i els serveis comunitaris

Fase III (2019-actualitat). Se segueixen fent serveis sota demanda (desplegament d'infraestructura, consultoria, formacions, tallers) segons la capacitat que hi ha a la comunitat per donar-hi resposta, alhora que es fan activitats comunitàries per compartir coneixement, experiències i autoformar-se. S'ha creat un GAC (Grup d'Activitat Cooperativitzada) a la cooperativa femProcomuns a través del qual es realitzen algunes activitats i encàrrecs que necessiten d'una entitat jurídica i d'un marc organitzatiu per l'activitat de consum o treball.

Meet.coop

Servei cooperativitzat que ofereix una plataforma de videotrobades. Iniciat el maig del 2020 com una agrupació internacional de cooperatives, i tot i que no ha estat formalment constituïda, funciona com una cooperativa integral de consum i de treball.

Per arribar a una fase en què els ingressos siguin suficients per retribuir dignament les treballadores, s'està utilitzant un model consensuat que s'apropa al *Contribution Accounting*. Les persones que hi aporten treball fan una trobada trimestral de distribució dels ingressos disponibles. Cadascú fa un resum de les tasques realitzades i fites assolides i expressa la seva petició de rebre una part dels ingressos. Les participants emeten un vot per aprovar la distribució dels ingressos, inclòs el fons de reserva.

En una segona trobada es decideix la distribució de compensacions, es comenten les votacions i es discuteixen possibles millores a aplicar a la següent ronda.

Fundació Enspiral

És una empresa benèfica, amb seu a Nova Zelanda, copropietat dels seus membres, que agrupa diferents iniciatives, com ara Loomio, DevAcademy o Fairground. Cadascuna d'aquestes iniciatives aporta recursos a la fundació, com ara diners o hores de feina. La distribució d'aquests recursos entre els diferents projectes i activitats es decideix en grups de 10 («pods», beina de mongeta) de forma assembleària fent servir la tècnica del *co-budget*. És un procés ben documentat, basat en la confiança i el compromís, un sistema molt clar de normes, acords i límits, renegociats i revisats periòdicament, i la transparència cap a dins i cap a fora de l'organització. La proposta d'Enspiral ha estat desenvolupada per un dels seus equips, The Hum, que proposen una serie de patrons per l'organització descentralitzada, que veiem en el **Pilar Central** i en el **Pilar de Co-Governança**. <https://handbook.enspiral.com/money>

Guerilla Translation

És una cooperativa oberta de comunicació i traducció activista. Fan algunes traduccions *pro bono* de textos escollits per elles mateixes, com a manera de fer activisme i promoure la cultura lliure, i també per donar-se a conèixer i aconseguir encàrrecs pagats. Totes les seves traduccions es distribueixen sota llicències CopyFair (Peer Production License).

Estigmèrgia, transparència i metodologies per facilitar la participació en el procés productiu.

En la majoria de projectes col·lectius, a vegades, hi ha limitacions que ens frenen a ser del tot productius o assolir tot el potencial que tenim. És possible que unes persones impulsores siguin les úniques amb accés a informació rellevant del projecte i que les persones interessades a participar no sàpiguen on començar i/o els costi entendre perquè s'han pres certes decisions. Podem aprendre molt de les formigues! Mai us heu preguntat perquè les formigues fan camins, seguint totes un mateix camí, de casa al menjar i de tornada a casa? Sí, les formigues tenen una metodologia per ensenyar el camí a les seves companyes, deixen una traça de «feromones» i es guien per l'olor. Aquest fenomen és l'«estigmèrgia», un mecanisme de coordinació indirecte entre agents i accions, una col·laboració amb el medi físic, en

colònies de formigues o més en general en sistemes auto-organitzats els agents col·laboren a través de traces que van deixant en el medi.

Illustration 1: Fòrmigues Safari. Autoria: Mehmet Karatay, Wikipedia

En moltes comunitats de coneixement i programari lliure, per exemple a la Wikipedia, podem observar aquest mecanisme en acció. S'aplica una transparència tal en l'àmbit de la producció que les novingudes poden identificar fàcilment quines són les tasques prioritàries, quines ja estan fetes, perquè s'han fet les coses d'aquesta manera i així es convida a la participació. Si una persona interessada segueix el rastre, pot contribuir-hi de la manera que li vagi millor, altres membres del projecte poden validar la contribució i, segons les regles de funcionament, poden incorporar la persona en el procés productiu. Això, com veiem en el **Pilar de Compartir Coneixement**, pot implicar haver de mostrar informació sensible com incidències o errors en el codi. Una altra manera de ser transparent pot ser, fer la comunicació interna en obert, com veiem en **el Pilar Central**, ja sigui en un fòrum online obert on tothom pot entrar i opinar sobre el projecte, o publicant el full de ruta amb una planificació detallada. Això ens porta a eines per aprofundir i revisar la planificació de la comunicació i participació orgànica i distribuïda, que veiem en treballar el **Pilar Central** afegint eines que faciliten el co-treball.

Metodologies àgils i de desenvolupament obert

Les comunitats de producció cooperativa i col·laborativa necessiten mètodes i processos que s'adaptin fàcilment a projectes amb recursos limitats i que facilitin crear Productes Mí-nims Viables per testejar, amb el mínim esforç i el mínim temps de desenvolupament. A més cal que creïn processos permeables, en els què noves persones es puguin afegir fàcilment als equips de producció i en què es pugui prendre en consideració l'opinió de totes les per-sones implicades durant el procés de producció. És per això que molt sovint adopten el que es coneix com metodologies àgils.

Aquestes metodologies sorgeixen a començaments dels anys 1950 de la indústria tradicio-nal, quan a l'empresa Toyota es formalitzen una sèrie de metodologies basades en els prin-cipis de millora contínua dels processos de producció. Aquesta millora s'origina principal-ment en el fet que la comunicació entre l'equip de disseny i de producció i les usuàries fi-nals, és més fàcil i més freqüent.

Aquestes idees van passar al món occidental sota el nom de *Lean methodologies*, i més enda-vant van ser adoptades per la indústria del desenvolupament de programari. A la dècada de 1990 van sorgir un gran nombre de metodologies de desenvolupament ràpid en contraposi-ció a les tradicionals, que tenien processos rígids i planificats. El 2001 un grup de desenvolu-padors es van trobar per pensar com poder fer desenvolupaments més àgils, i van crear el Manifest Agile que es basa en el desenvolupament ràpid i iteratiu de software centrant-se en l'opinió de l'usuari i en una comunicació efectiva entre les persones que construeixen el producte.

A partir d'aquest manifest (valors i principis), s'han desenvolupat diferents metodologies àgils, marcs diferents per treballar d'una manera diferent: scrum, kanban, lean, extreme programming,...

Les característiques principals d'aquestes metodologies, que no oblidem estan destinades a produir més i més ràpid, dins d'un model capitalista, són:

- A partir d'una idea hipotètica, la construeixen ràpidament, la testegen amb usuàries reals, i fan una nova iteració del procés de construcció.
- **Cicles de desenvolupament curts.** Cada cicle de desenvolupament dura unes po-ques setmanes, i ha de produir un producte viable. S'assumeix que el resultat no serà perfecte, però ha de complir uns requeriments mínims i serà revisat i millorat en els cicles següents. Cada nou cicle ha de tenir en compte els comentaris i propostes dels clients/usuàries sobre el producte del cicle anterior.
- **Millora contínua de processos.** Després de cada cicle es revisen no només els pro-ductes del cicle anterior sinó també els propis processos de producció, de manera que aquests també es puguin millorar iterativament.

- **Equips multidisciplinaris i empoderats.** Els equips de treball han de tenir el control sobre el desenvolupament del producte i els processos que el regeixen. Han de poder incorporar nous membres ràpidament i adaptar-se a canvis en els requeriments.

Unides a les eines de col·laboració distribuïda i asíncrona, aquestes metodologies permeten el desenvolupament en obert de productes complexos de forma auto-organitzada i flexible. Un exemple d'això són les comunitats de desenvolupament de programari lliure, algunes de les quals tenen centenars o milers de participants.

L'equip The Hum (que forma part de Loomio i d'Enspiral), mencionats en aquest pilar, però també en el de Co-Governança i Comunitat, han adaptat aquestes metodologies amb el propòsit de facilitar el treball en equips menys jeràrquics i més horitzontals i democràtics.

Els ritmes utilitzats són:

- Reunió diària a peu dret. Cada membre de l'equip explica què ha fet des d'ahir, què farà avui, si té obstacles per arribar als objectius marcats i com el poden ajudar els altres.
- Sessions de treball col·lectives setmanals. Per exemple: el dilluns treballem el pla financer, el dilluns següent avaluem com va anar la sessió de la setmana passada i fem una nova sessió per ampliar els contactes en un sector determinat. El següent dilluns preparem junts la presentació del projecte.
- Planificacions trimestrals. Busquem acord en uns pocs objectius que puguem mesurar, que ens ajudin a cohesionar el projecte i avançar tots en la mateixa direcció. Dividim el pla en etapes, per exemple: durant aquests tres mesos treballarem per tenir preparada i executada l'estratègia d'internacionalització. Tothom segueix fent la seva feina, però la prioritat és aquest objectiu.
- Trobades anuals o bianuals de tres o quatre dies per treballar en una visió compartida, resoldre tensions complexes i passar-ho bé juntes.

Eines de comunicació i co-producció

Perquè aquestes metodologies de treball siguin el més flexibles possible, cal visualitzar les tasques a fer i poder-les gestionar fàcilment.

Per això utilitzem eines de col·laboració, comunicació i coproducció. Aquestes eines serveixen per organitzar millor la comunicació i participació interna, com veiem en el Pilar Central, facilitar el Compartir Coneixement i la Co-governança i fer-ho de la manera més eficient possible.

Distingim 3 grups d'eines **asíncrones, síncrones i estàtiques**. És recomanable triar una o dues en cada un dels tres grups d'eines. Per exemple una llista de correu o un fòrum online per la comunicació asíncrona, i/o un gestor de tasques. La comunicació síncrona pot ser en trobades presencials (i de moltíssimes formes) i també evidentment online, pot ser en vide-

otrobades o en canals de xat o missatgeria instantània. Les eines estàtiques poden ser un repositori de documents compartits o una wiki.

La manera com planifiquem i estructuram l'ús d'aquestes eines per facilitar la relació entre les diferents participants en el projecte, amb els seus diferents nivells d'implicació i els diferents rols, més el nivell d'obertura d'aquesta estructura està relacionat amb el que es treballa al pilar de comunitat a través del mètode de l'Experiència del Participant i el Viatge de Participació.

A continuació donem uns exemples d'eines de programari lliure de cada tipus:

Eines síncrones		
Nom	Web	Exemple
Element	https://element.io	https://app.element.io
IRC		https://webchat.freenode.net
BigBlueButton	https://bigbluebutton.org	https://meet.coop
Jitsi	https://jitsi.org	https://meet.jit.si
Etherpad	https://etherpad.org	https://pad.lamardebites.org
Eines asíncrones		
Nom	Web	Exemple
Mailman	https://www.list.org	https://maadix.net
Discourse	https://www.discourse.org	https://agora.commonsclooud.coop
Taiga	https://www.taiga.io	https://tree.taiga.io
Phabricator	https://www.phacility.com	https://projectes.commonsclooud.coop
Loomio	https://www.loomio.org	
Decidim	https://decidim.org	https://cercles.coop
Eines estàtiques		
Nom	Web	Exemple
Nextcloud	https://nextcloud.com	https://oficina.commonsclooud.coop
Git	https://git-scm.com	
Git	https://gitlab.com	https://git.coop
		https://thethingsnetwork.cat
Mediawiki	https://www.mediawiki.org/	https://www.teixidora.net

Conclusions

En entorns d'economia col·laborativa i de co-producció, sovint trobem models de producció menys rígids i jeràrquics que en altres tipus d'organitzacions. En aquests entorns es poden combinar diferents models de producció organitzats en cercles o grups.

L'eix de co-producció busca executar les activitats necessàries per fer sostenible el projecte segons els 5 pilars definits en el model de sostenibilitat del procomú. Per aconseguir-ho és fonamental alinear els eixos de manera que els diferents cercles o grups de participants puguin contribuir de la millor manera a realitzar la missió i fer sostenible el projecte.

Busquem organitzar els nostres processos de co-producció en base a la transparència i l'èstigmèrgia, per facilitar que les noves persones que vulguin implicar-se en el projecte puguin trobar el camí per on s'han pres les decisions i prioritzat tasques. Això els farà possible contribuir efectivament a assolir les fites establertes i participar, al mateix temps, de la governança del projecte.

Per facilitar aquests processos de co-producció ens podem beneficiar de diferents sistemes de comunicació en línia. Sovint ens caldrà combinar eines, i buscarem com a mínim una trinitat: una eina per la comunicació síncrona (en temps real), una eina per la comunicació asíncrona i una eina per la comunicació estàtica, com un repositori d'arxius. Segons les necessitats de la nostra comunitat i equip pot ser necessari ampliar aquesta trinitat amb eines més especialitzades per diferents funcions operatives, com ara la distribució de tasques o la gestió dels pressupostos.

Materials amb llicència: Creative Commons Reconeixement Compartir Igual 3.0-es (CCBYSA)

Vegeu l'acreditació d'autories a la primera pàgina. Per elaborar aquests materials s'han reproduït parts, s'han adaptat o actualitzat altres continguts amb la mateixa llicència o amb una llicència compatible que s'acrediten a continuació.

Obra derivada parcialment de:

Materials de La Comunicadora 4 (femProcomuns i LabCoop, 2019-20) | CCBYSA 3.0-es

Materials dels cursos de cooperativisme de plataforma (femProcomuns-Dimmons-Free Knowledge institute, 2018). | CCBYSA 3.0-es
